

Case-kontrol studiet

Svend Juul, 20. september 2005

1

Case-kontrol-studier

Ved sjældne sygdomme kræver en follow-up undersøgelse:

- stor studiepopulation,
- lang ventetid,
- mange penge

for at få "tilstrækkeligt" mange begivenheder.

Vuggedød er et eksempel. I follow-up studiet var der 15 tilfælde, og der var stor statistisk usikkerhed (RR=3,2; 95% CI: 1,2; 9,0).

2

Mitchell EA et al. Results from the first year of the New Zealand cot death study. NZ Med J 1991; 104: 71-6.

- Blandt børn født i en region i New Zealand 1987-88: 162 SIDS-tilfælde; interview for 128.
- 93 (73%) af dem havde haft maveleje som sædvanlig sovestilling.

3

Hvordan kan vi vurdere de 73% som sov i maveleje? Er det påfaldende mange?

Vi skal vide, hvor hyppigt det i det hele taget er at sove i maveleje. Det kan en kontrolgruppe fortælle. Vi tager en tilfældig stikprøve på 503 børn:

Sovestilling	Cases	Kontroller
Maveleje	93 (73%)	216 (43%)
Andet	35 (27%)	287 (57%)
I alt	128 (100%)	503 (100%)

4

Sovestilling	Cases	Kontroller
Maveleje	93 (73%)	216 (43%)
Andet	35 (27%)	287 (57%)
I alt	128 (100%)	503 (100%)

- Maveleje var meget hyppigere i casegruppen end i kontrolgruppen (repræsentant for kildepopulationen).
- Kontrolgruppen skal give information om, hvor hyppig eksponeringen er i den population, cases kommer fra (kildepopulationen).

5

Mitchell EA et al. Results from the first year of the New Zealand cot death study. NZ Med J 1991; 104: 71-6.

Design: Case-kontrol
 Cases: SIDS blandt børn født 1987-88
 Kontroller: Stikprøve af børn født 1987-88
 Eksponering: Sovestilling
 Associationsmål: Odds ratio

Den samlede studiepopulation (cases + kontroller) er meget skævt sammensat. Risikoen for SIDS kan ikke beregnes. Det kan relativ risiko heller ikke.

6

Odds ratio er normalt et godt estimat af den relative risiko:

Eksponering	Cases	Kontroller	Odds ratio
+	a_1	b_1	$\frac{a_1/b_1}{a_0/b_0}$
0	a_0	b_0	

Sovestilling	Cases	Kontroller	Odds ratio
Maveleje	93	216	$\frac{93/216}{35/287} = 3,53$
Andet	35	287	
I alt	128	503	

OR = 3,53 (95% CI: 2,30; 5,41)

7

Sovestilling	Cases	Kontroller	Odds ratio
Maveleje	93	216	$\frac{93/216}{35/287} = 3,53$
Andet	35	287	
I alt	128	503	

Hvis kontrolgruppen er en 1% stikprøve af kildepopulationen, ville en follow-up undersøgelse vise (ca.):

Sovestilling	Cases	Antal børn	Risiko pr. 1000	RR
Maveleje	93	21.600	4,30	3,53
Andet	35	28.700	1,22	
I alt	128	50.300		

8

Kontrolgruppe-problemer:

I vuggedød-eksemplet var kildepopulationen veldefineret. Det er ikke altid tilfældet, og det bliver da et problem, hvordan en kontrolgruppe defineres.

Informations-problemer:

Hvis man spørger til eksponering bagud i tid, kan informationen være usikker. Eller værre: Informationen kan være præget af bevidstheden om begivenheden.

9

- **Observerende undersøgelser:**
  - Beskrivende undersøgelser (undersøgelse af prævalens eller incidens af en sygdom)
  - Analytiske (sammenlignende) undersøgelser:
    - Follow-up undersøgelser
    - Case-kontrol undersøgelser
- **Eksperimentelle undersøgelser:**
  - Styret eksponering, typisk behandlingsforsøg.
    - Kan ikke gennemføres med potentielt skadelige eksponeringer.

10